
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

סטייה חברתית במרחב רב תרבותי - 61820

תאריך עדכון אחרון 07-09-2024

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: קרימינולוגיה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): ד"ר יהודית בנדלק

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: Judy.Bendalak@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

במסגרת הקורס נדון בהגדרות השונות לסטייה חברתית; מהי סטייה, מי המגדירים אותה; אלו אינטרסים מעורבים בתהליך ההגדרה. בין התופעות החברתיות המוגדרות כסטייה ניתן למנות סוגים שונים של פשיעה, התמכרויות שונות, העדפות מיניות וכיו"ב. נדון בגישות שונות המנסות להסביר סטייה חברתית על מגוון מרכיביה כמו: קונסטרוקציוניזם, פוזיטיביזם, פונקציונליזם, תיג, פיקוח חברתי ועוד. נעסוק בקשר בין תקשורת להבניות חברתיות ועוד.

מטרות הקורס:

להבין מהי סטייה, מי מגדיר אותה, אילו אינטרסים מעורבים בתהליך ההגדרה. להכיר את התופעות החברתיות המוגדרות כסטייה ואת הסוגים השונים של פשיעה, התמכרויות שונות, העדפות מיניות וכיו"ב. הכרת גישות שונות המנסות להסביר סטייה חברתית על מגוון מרכיביה כמו: קונסטרוקציוניזם, פוזיטיביזם, פונקציונליזם, תיג, פיקוח חברתי ועוד.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
להגדיר סטייה.

ולהבין מהם האינטרסים הפועלים בתהליך ההגדרה.

הסטודנט יכיר את התופעות החברתיות המוגדרות כסטייה ואת הסוגים השונים של פשיעה, התמכרויות שונות, העדפות מיניות וכיו"ב.

כמו כן, הסטודנט יכיר ויבין את הגישות השונות הקיימות ואת הדרך שלהן להגדיר סטייה. בין הגישות יכיר התלמיד את התאוריות: קונסטרוקציוניזם, פוזיטיביזם, פונקציונליזם, תיג, פיקוח חברתי ועוד.

דרישות נוכחות (%) :

90%

שיטת ההוראה בקורס: פרונטלית

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

הגדרת הסטייה

הבניית הסטייה

התנהגות סוטה?

פוליטיקה של הסטייה

חומר חובה לקריאה:

אריקסון, ק' (נוסח עברי 1993). רשימות על הסוציולוגיה של הסטייה, בתוך: רוט הלר, נ' נווה, ד' (עורכים), היחיד והסדר החברתי, (ע"מ 167-176). תל-אביב: עם-עובד.

גוד, א' (2002). על הסטייה. בית ההוצאה לאור של האוניברסיטה הפתוחה.

גופמן, א' (1983). סטיגמה. בית דביר, הוצאת רשפים

משונים, ג' (1999). סוציולוגיה, תל אביב: האוניברסיטה הפתוחה

קאבאליון, ג' שהם, א' (2016) רשת של סטיות: הבניה והכחשה של סטייה חברתית בישראל. רסלינג.
שוהם ש. ג., אדד מ., ורהב ג. (2004). קרימינולוגיה : ירושלים ותל אביב: הוצאת שוקן.

אייזנשטדט, מ' (2001). "הבניית עבריינות נוער לאור ההגדרה של "נורמאליות":
1944-1922. מגמות, מ"א (2-1), יוני (ע"מ 46 - 71).

בוני-נוח, ח' (2008). הבנייתה של בעיה חברתית בקרב תרמילאים המשתמשים
בסמים. בתוך: בוני-נוח, ח' (עורכת), תרמילאים וסמים, ירושלים: מוסד ביאליק.

דורון, א. (2008) העניים כ"אחר" - עוני בישראל בשנות האלפיים. ביטחון סוציאלי,
77: 9 - 28

בן-יהודה, נ. (1989). היקף השימוש לרעה בסמים בישראל: תופעה מתפשטת או
סטאטית. עבריינות וסטייה חברתית, י"ז, 75 - 86.

גולדין, ס' (2002). אנורקסיה בישראל או "אנורקסיה ישראלית"? כמה הערות על
"תסמונת תלוית תרבות" בהקשר גלוקלי. סוציולוגיה ישראלית, ד, 1, 105 - 141.

וייסבלאי, א' (2011). אובדנות בקרב ילדים ובני נוער. הכנסת, מרכז המחקר והמידע.

ורבין, א. (2007). "אני יודעת שאם לא אוכלים מתים, אבל זה מה שאני רוצה": מבט
פמיניסטי על אנורקסיה ומשפט. בתוך: ד' ברק-ארז עיונים במשפט, מגדר ופמיניזם
(עמ' 848-809). קריית אונו: נבו.

פוקו, מ. (1993). ההיפותזה הדכאנית. תיאוריה וביקורת, 4, ע"מ 153-160.

שטרן, נ. ושות' (2007). סטיגמה, אפליה ובריאות הנפש בישראל: סטיגמה כלפי אנשים שחלו
במחלה פסיכיאטרית וכלפי טיפול נפשי. ג'וינט- ברוקדייל.

תימור, א. (2001). "אנחנו לא משקרים": הסברי סטודנטים לרישומי נוכחות כוזבים

לכאורה. בתוך: מ' אדד, ו' וולף, (עורכים) עבריינות וסטייה חברתית, תיאוריה ויישום (ע"מ 305-318). רמת גן: אוניברסיטת בר-אילן.

חסן, מ. (1999). הפוליטיקה של הכבוד: הפטריארכיה, המדינה ורצח נשים בשם כבוד המשפחה. בתוך: ד' יזרעאלי ואח', מין מגדר פוליטיקה (ע"מ 267-305). תל אביב: הקיבוץ המאוחד.

יחזקאלי, פ. (1994). "סטייה משטרית כתוצר לוואי של עבודת המשטרה". סטטוס, 42, 42-37

קרומר, ג. (2007). סיפורים אטיולוגיים: לקראת הבנת הפוליטיקה של ייחוס גורמי סטייה. מגמות, מה (2), 203 - 217.

שדמי, א. (2004). שיטור קהילתי בישראל - שינוי אסטרטגי או שחקן פוליטי? בתוך: ל' עדן ואחרים (עורכים) רודפי הצדק: מחקרים בפשיעה ואכיפת החוק בישראל, תל אביב: צ'ריקובר.

ווטני, ס. (2003). משטור התשוקה: מין, שונות וחולי. בתוך: קדר יאיר, זיו עמליה, קנר אורן (עורכים), מעבר למיניות-מבחר בלימודים הומו-לסביים ותיאוריה קווירית, (ע"מ 217-244). תל-אביב: הוצאת הקיבוץ המאוחד סדרת מגדרים.

קמחי, ש', אבן, ש' (2003) "מי הם מתאבדי הטרור? טיפולוגיה של מחבלים מתאבדים פלסטינים". המכון למחקרי בטחון לאומי, אוניברסיטת תל אביב, כרך 6, גיליון 2: 22-26

רסנר, נ'. זעירא, ע' (2014). נערות במצבי מצוקה קשים, סקירת ספרות. מכון חרוב.

ששון-לוי, א. (2001). חתרנות בתוך דיכוי: כינון זהויות מגדריות של חיילות בתפקידים "גבריים". בתוך: עצמון, י' (עורכת), התשמע קולי? ייצוגים של נשים בתרבות הישראלית (ע"מ 277-302) ירושלים: מכון ון-ליר.

חזני, מ' (2001). גישת התיג: בחינה עיונית ואמפירית. בתוך: מ' אדד, ו' וולף, (עורכים) עבריינות וסטייה חברתית, תיאוריה ויישום, (ע"מ 61 - 72) רמת גן: אוניברסיטת בר-אילן.

טל, א'. (2013). סטיגמה בקרב מעסיקים כלפי אנשים עם מוגבלות. משרד התמ"ת, מחקר וכלכלה.

שורצולד, י', סבו-מנור, ש' (2005). "איום נתפס מפני עובדים זרים ודעות קדומות כלפיהם". מגמות, מ"ד, 1, 29 - 55.

שיינטוך, ש' (2008). חיים בשוליים, מדיניות כלפי חסרי בית בישראל. משרד הרווחה, המחלקה לתכנון ומחקר.

ברק, ס' גפן-קושילביץ', ש' (2010). "איפה רוז?" בחינת סיקור רציחתה של רוז פיזם בעיתונות הישראלית כמקרה בוחן לייצוגי אלימות נגד ילדים. מסגרות מדיה כתב עת ישראלי לתקשורת, 5: 57-81

להב, ה. (2009) "הנאשמת", "הסייט", "והתות המכני": מקרה מבחן של סיקור אונס

בעיתונות הישראלית. מגמות מו (1-2), 86 - 108

פלג, ע', בוגוש, ר' (2010). הגלימה השחורה והעיתונות הצהובה: יחסם של השופטים אל התקשורת בישראל. מסגרות מדיה, 5, 14-56.

חומר לקריאה נוספת:

טל בלום, ר', צפתי, י' ווימן, ג'. (2018). מעצים או מחליש? הקשר בין חשיפה למסגור התקשורתי לבין הון פסיכולוגי ורווחה נפשית. מסגרות מדיה, 17, 20-49.

כהן אלמגור, ר. (2007). על דיווח אובייקטיבי בתקשורת. בתוך ד. כספי (עורך), תקשורת ופוליטיקה בישראל, ע"מ 17 - 42, ירושלים: מכון ון ליר.

קמה, ע' פירסט, ע' (2015). על ההדרה - ייצוגים תקשורתיים של 'אחרים'. רסלינג.

מרכיבי הציון הסופי:

הגשת עבודה מסכמת / פרויקט גמר / מטלת סיכום / מבחן בית / רפרט 100 %

מידע נוסף / הערות:

ייתכנו שינויים לקראת פתיחת הסמסטר, והתאמות במהלך הקורס בהתאם למצב. נוכחות חובה בהרצאות (90%) המבחן המסכם בקורס יינתן-כמבחן בית קצוב בזמן.